

tehetséget Havi Mihály színikazgató fedezte fel. Az ő társulatánál lépett fel először 1854. febr. 18-án, Aradon, a »Csikós« népszínműben mint Rózsi. A következő évben — 1855. május 22-én — házasságra lépett Hegedüs Lajos (L. o.) színész és drámaíróval. Ettől kezdve csak mint »Hegedűsné« szerepelt. Pár évi vidéki színészkedés után, miközben Aradon, Nagyváradon, Szegeden és Győrben játszott, vendégszereplésre hívták meg a Nemzeti Színházhoz, ahol 1858. jún. 6-án a »Huszárcsiny«-ben mint Marcsa lépett fel először. Másnap a »Tücsök«-ben, jún. 9-én az »Egy nő, aki az ablakon kiugrik« c. vígjátékban, jún. 13-án pedig a »Csikós«-ban játszott. Hatása, sikere rendkívüli volt. A közönség egyszerre a kegyeibe fogadta, a sajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott róla, az igazgatóság pedig azonnal leszerződtette.

Szerződtetése nagy nyereség volt. A Nemzeti Színházban a népszínműnek Füredi Mihály (L. o.) személyében volt kitűnő énekese, de megfelelő énekesnője — talán a rövid ideig itt működött Lászlónét (De Caux Mimit (L. o.) és Téli Emiliát (L. o.) leszámítva — nem volt. Hegedűsnében végre megtalálták a népdalok pacsirtáját és Füredi Mihály megfelelő színpadi párját. »Együtt játszottak, együtt énekeltek: a népdalok hőse és a népdalok kedves fülemiléje« — írja róluk a »Hölgyfutár«, majd pedig így folytatja: »Füredi és Hegedűsné dalaiban a magyar ének gyűjtő ereje és igéző bája párosultak s örülhetünk e valóban összeillő művészpár fölött.«

Hegedűsné és Füredi valóban nagyon illettek egymáshoz énekben s játékban egyaránt. Mindketten kiváló művészi interpretálói voltak a magyar népléleknek. Mindkettőjükben isteni szikra égett és elenállhatatlan varázserő lakott. A »Hölgyfutár« azt írja Hegedűsnéről, hogy »egyetlen futó mosolya, egyetlen elfordulása által is képes a nézőt meghatni.« Erre pedig csak a legnagyobbak képesek, csak azok, akik élni tudnak a színpadon.

Hegedűsné mindenkit elbájolt, a páholyok előkelő közönségétől kezdve fel a karzat legmagasabb fokáig, az egész közönséget, az íróvilágot, a kritikát. Mindenki dicsérte, mindenki rajongott érte. A la-

pok egyedül csak egy kissé palócos kiejtését kifogásolták, ami talán Kassán ragadt rá. Az öreg emberek azonban, akik még látták és hallották, egyhangúlag odanyilatkoztak, hogy ez a kis palócos íz nagyon jól állott neki s egyáltalában nem volt zavaró. A népszínműben nem is lehetett az, annál kevésbé, mert Füredi Mihály, a »népdalok hőse«, szintén palócosan ejtette a beszédet.

Hegedűsnét a természet megáldotta mindenféle külső és belső bájjal. Szép sugar alakja, kifejezéssteli arca, ragyogó szemek, könnyed járása, szép hangja és szabályos mozdulatai egyként alkalmassá tették őt a külső illúzió felkeltésére; de a lélek s a kedély megnyilvánulásai — úgy beszédében, mint nótáiban — szintén tökéletes belső illúziót keltettek. Róla is el lehetett mondani, hogy a magyarok Istene jókedvében teremtetten. Amikor a Nemzeti Színházhoz került, csak 21 éves volt, tehát pályája kezdetén állott — és mégis magával ragadta az egész közönséget. De ezt a nagy sikert csak részben lehet egyéniségének rendkívüli bájával megmagyarázni. Nagy tehetség volt, nemcsak a népdaléneklésben, hanem a színjátszásban is. A »Tücsök« c. vígjátékban például háromszor játszotta Fanchont. A darab harmadik előadásáról ezt írja a »Hölgyfutár«: »Hegedűsné most még nagyobb gonddal játszott e szerepet, mint első alkalommal. Sokat haladt. Sokat gondolt arra is, hogy Fanchon alakját minden felvonáson át teljes összhangba hozhassa. Az első felvonásban pajzánul szilaj volt ugyan, de gondosan került minden vadságot, nehogy elégesse maga után a hidat, mely a 4-ik felvonáshoz vezet. A holdfény melletti táncot, miközben a sziklára vetődő árnyékának mozgásában gyönyörködik, szebben adta, mint bármikor.« A kis Hegedűsné tehát a komplikáltabb színpadi feladatoknál nem bízta magát kitűnő színészi ösztönére, hanem okos számítással összhangba tudta hozni szerepének egyes kilengéseit, még pedig a mesterkéeltségnek minden látszata nélkül.

Maga volt a megtestesült báj és a tűzről pattant elevenség. Már pusztá megjelése is hatásos volt. Hát még, ha megszólalt, vagy nótára nyitotta a száját.

Diadalokban gazdag pályafutása azon-